

Sara Ester Hildén

s. 16.8.1905 Tampereella, lapsuus Lempäälässä isovanhempien luona.

1919 muuttaa Tampereelle äitinsä kuoleman jälkeen, asuu alkuaikoina mm. Särkänniemessä ja Amurissa. Työskentelee kotiapulaisena ja linja-auton rahastajana.

1922–1926 Kylmähallissa, Aleksis Kiven katu 26 (rakennus purettu 1964); August Walldénin vaatemyymälässä aluksi harjoittelijana, lopulta myyjättärenä.

1926–1936 myyjättärenä Puku-Aitassa, Kauppakatu 1.

1942 myymälänjohtajaksi Tampereen Pukutehtaan uuteen myymälään, Hämeenkatu 15, ns. Tempon talo.

1945 Sara Hildén tutustuu taiteilija Erik Enrothiin, pari vihitään avioliittoon 1949.

1952 avaa ensimmäisen oman muotiliikkeen Hildén, Hämeenpuisto 35.

8.

1953 hankkii kesäasunnoksi Pajarinniemen tilan Teiskon Paavolanniemestä.

1.10.1956 Muotitalo Hildén avataan, Näsilinnankatu 26. (kuvassa)

1961 Muoditar avataan Kauppakatu 12:ssa, Hämeenpuiston myymälä lopetetaan samana vuonna.

1962 Sara Hildénin säätiö perustetaan ja kokoelman kartuttaminen alkaa.

1963 Saran ja Erik Enrothin avioliitto päättyy eroon.

1975 Sara Hildénin säätiön ja kaupungin välinen sopimus taidemuseon perustamisesta allekirjoitetaan.

11.2.1979 Sara Hildénin taidemuseo avataan Särkänniemeeseen.

1984 Sara Hildénille myönnetään professorin arvonimi.

7.10.1993 Sara Hildén kuolee Tampereella. Hautausmaalla Kalevankankaan hautausmaalla. Hautakiveen on kirjoitettu Auguste Renoirin sanat: *”Kun taide tulee tarpeettomaksi, on loppu alkanut”*.

Sara Hildén

SARA HILDÉNIN TAIDEMUSEO on Tampereen kaupungin ylläpitämä taidemuseo, jonne on pysyvästi sijoitettu Sara Hildénin säätiön omistama suomalaisen sekä ulkomaisen modernin ja nykytaiteen kokoelma.

Museorakennuksen on suunnitellut Pekka Ilveskosken arkkitehtitoimisto. Rakennuspinta-ala on 2.500 m², josta varsinaista näyttelytilaa on 1.500 m².

Sara Hildén (1905–1993)

Muotialan liikenainen, taidemesenaatti, modernin taiteen museon perustaja

Sara Hildénin nimi on tuttu useimmille tamperelaisille, mutta kuinka moni hänet todella tunsi, tiesi hänen taustansa, ajatuksensa ja tunteensa?

Jos Sara nyt veisi meidät retkelle kotikaupunkiinsa, hän saisi tilaisuuden kertoa pitkän elämänsä erikoislaatuisten ja yllättävien tarinan.

Sara syntyi Tampereella, mutta myös Sääksmäki ja ennen kaikkea Lempäälä olivat hänen lapsuutensa kotimaisemia. Vuonna 1919 Sara palasi yksinäänä ja orpona teinityttöä takaisin synnyinkaupunkiinsa ja aloitti elämänsä tyhjistä. Hän löysi sitkeällä työllä paikkansa suurkaupungissa mutta myös ensimmäiset omat läheiset ihmisensä.

1920–1930-luvuilla Sara asui monen monituksissa osoitteissa ja kaupunginosissa Särkänniemestä Amuriin, Juhannuskylästä Kaakinmaahan, Armonkaliosta Pyynikinharjulle. Yhteiskeittiöt ja korttelisaunat tulivat tutuiksi, kun nuori myyjätär eli tamperelaisnaisille tyypillistä elämää: pitkä nuoruus naimattomana, oma joskin pieni palkka, oma ahdas huone, omat lauantai-illat ja omat kesälomatkin.

Kaiken kaikkiaan Sara asui Tampereella ainakin parissakymmenessä osoitteessa. Tiheä muuttaminen ei ollut harvinaista sotienvälisen Suomen kaupungeissa: pienituloiset ihmiset etsivät jatkuvasti huokeampaa asumista ja asuminen oli väliaikaista ja liikkuvaa.

Jo nuori Sara uskoi vakaasti itsensä kehittämiseen. Hän oli saanut käydä risaisesti kansakoulua vain 13-vuotiaaksi, mutta koko elämänsä ajan hän halusi oppia uutta, perehtyä tieto- ja kaunokirjallisuuteen, käydä katsomassa näyttelyitä, elokuvia ja näytelmiä. Siksi Tampereen teatterit, kirjakaupat ja kaupungin vanha kirjastotalo olivat Saralle rakkaita paikkoja. Kirjastotalossa Saralla oli tilaisuus katsella taidenäyttelyi-

Kulttuuritalo Laikku, Vanha kirjastotalo

tä ja samassa rakennuksessa hän kävi myös työväenopiston luennoilla.

Sara oli varsin urheilullinen: hänen maisemiaan olivat Pyynikin polut ja ladut ja kaikki Tampereen uimarannat. Kesälomillaan hän hankkiutui usein meren rannalle (Viipuriin, Yyteriin, Naantaliin, Ahvenanmaalle, Suursaa-reen) ja palasi kotiin virkistyneenä. Jos haluat suorittaa ”Saran duathlonin”, kesäaikaan kävelet tai talvella hiihdät toistakymmentä kilometriä ja sen päätteeksi menet uimaan joko järveen tai uimahalliin.

Sara liittyi Tampereen Lotta Svärd -paikallisosastoon vuonna 1933. Hänestä tuli lääkintälotta, joka osallistui lottatoimintaan varsinkin rauhan aikana, mutta myös talvisodan ja jatkosodan alkuvaiheissa.

Kun Sara viimein alkoi ansaita työtään ja taitojaan vastaavasti, hän hankki ensiasuntonsa Hämeenpuiston laidalta. Jatkosodan aikana hän sai ensimmäisen johtajanpestinsä, ja sodan jälkeen hän viimein toteutti unelmansa, perusti oman yrityksen, Muotitalo Hildénin, legendaarisen muotimyymälän.

Saralla oli laaja ystäväpiiri, ja ystävättärien kirjeet Saralle ovat helliä ja kaipaavia. Sara oli äärimmäisen avulias, ja varsinkin sota- ja pula-aikana hänen apuunsa ja tukeensa turvautuivat monet ystävät, tuttavat ja tuttavantuttavat Helsinkiä myöten. Ihailijoita ja kavaljeereja Saralla oli sekä kotikaupungissaan, kesälomapaikkakunnilla että Ruotsissa asti. Sara pysyi sitkeästi naimattomana aina vuoteen 1949 asti, jolloin hän avioitui taiteilija Erik Enrothin kanssa. Avioliitto päättyi eroon vuonna 1963.

Vaurastuttuaan Sara ei muuttanut kaupungin ulkopuolelle pohattamaiseen omakotitaloon vaan asui mieluummin kerrostalossa kaupungin keskustassa ja näki oman rakkaan muotimyymälänsä kotinsa ikkunoista. Sara epäilemättä myhäili, kun hän näki muotimyymälöidensä vaikutuksen Tampereen katukuvassa. Tehtaantyttöjen kaupungista tuli myös muodikkaiden naisten mekka.

Samaan aikaan Saran vuodenkierrossa alkoi olla yhä tiheämmin ulkomaanmatkailua, kun hän teki myymälöitään varten hankintamatkoja Pariisiin, mutta aina vain enemmän myös Euroopan taidemuseoihin ja modernin taiteen näyttelyihin. Ensimmäiset taidehankintansa Sara teki jo 1930-luvulla tamperelaisitaiteilijoilta. Saran mesonoinnin kultakausi alkoi 1960-luvun alussa, ja se kruunautui vuonna 1979, kun Saran oma taidemuseo avattiin Särkänniemessä. Sara sai elää pitkän ja onnellisen vanhuuden ja seurata, miten tamperelaiset ja muualta maasta ja maailmalta saapuvat taidematkailijat ottivat modernin taiteen omakseen ja jatkoivat siten Saran henkistä perintöä. Se perintö elää myös Tampereen kaupunkihistoriassa, kaduilla, puistoissa ja kulttuuriharrastuksissa, Saran jalanjäljissä.

ANNA KORTELAINEN

Teksti ja raitti perustuvat Anna Kortelaisen teokseen *Hyvä Sara! Sara Hildénin kolme elämää* (Gummerus 2018).

Sara Hildénin asunto vuonna 1934, Palomäentie 14 B 22

1. TAMPEREEN SUOJELUSKUNTATALO, RATINANLINNA, Aleksanterinkatu 32

Sara Hildén liittyi Tampereen Lotta Svärd-paikallisosastoon vuonna 1933. Lottatoiminta tarkoitti herkeämätöntä vapaaehtoistyötä vapaa-ajalla: lehtien ja merkien myyntiä kaduilla ja tilaisuuksissa sekä ompelu- ja myyjäisurakointa. Sara sai lääkintälöytö koulutuksen. Jatkosodan alussa hän toimi ilmailuvälittäjänä.

2. TAMPEREEN PUKU, Tuomiokirkonkatu 19

Syksyllä 1939 Sara palasi Helsingin-jakson jälkeen takaisin kotikaupunkiin ja sai pestin Tampereen Puvun myymälänhoitajana. Samassa rakennuksessa hän oli työskennellyt 1920-luvun puolivälissä tuotantopuolella. Tehtaantyttö alkoi vastata myymälänhoidosta.

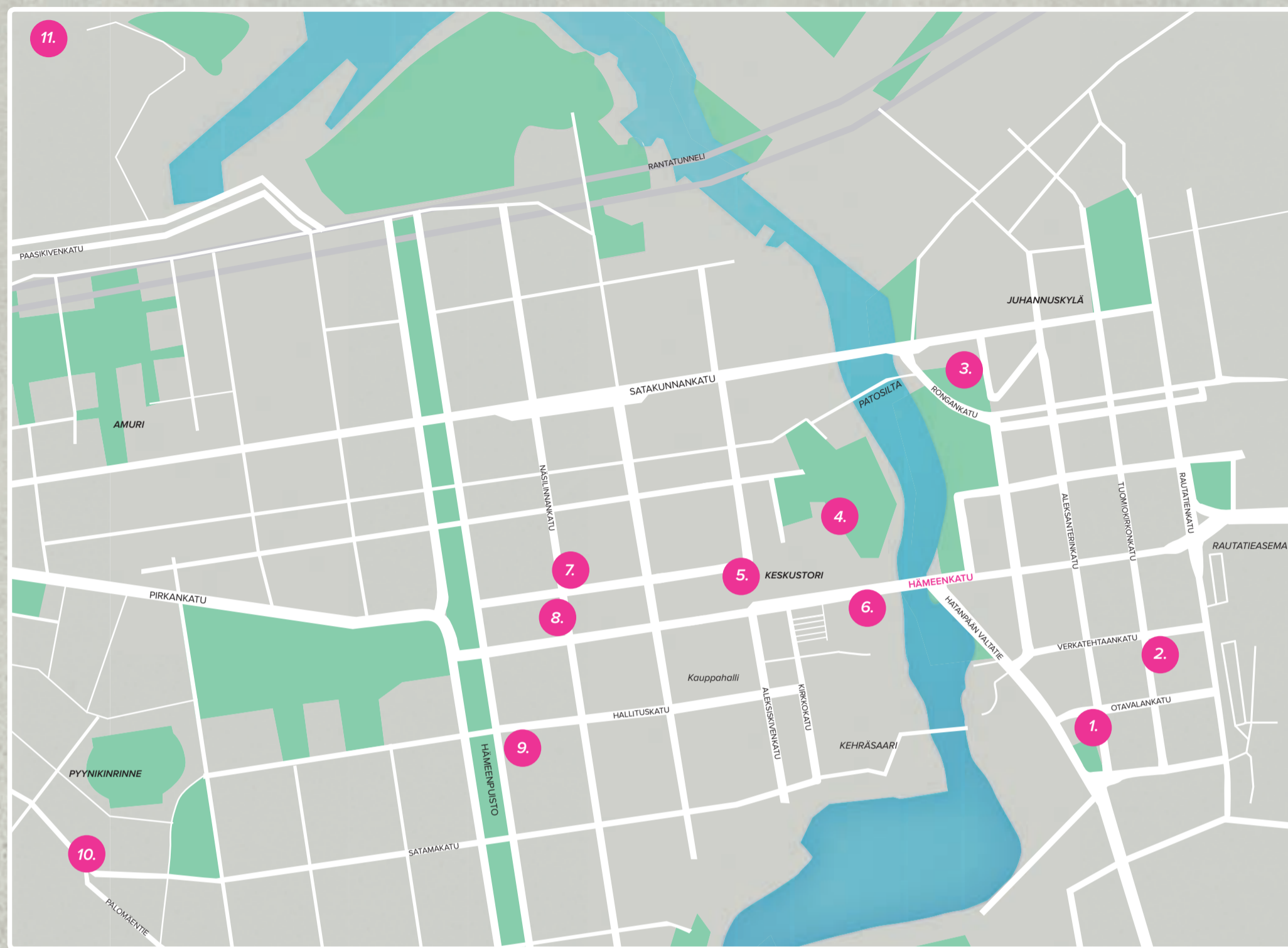
3. HOTELLI TAMMER, huone 112 (nykyään 354)

Luulajalainen liikemies John Andersson rakasti Saraa yli 10 vuoden ajan, 1930-luvun alusta sota-aikaan asti. Etärakkaus kukoisti kun pariskunta tapasi Pohjois-Suomessa tai Tampereella. Herra Andersson majoittui aina hotelli Tammeriin, jossa parin "oma huone" oli numeroltaan 112.

4. LAIKKU, VANHA KIRJASTOTALO, Keskustori 4

Kirjastotalon tiloissa toimi myös työväenopisto, jossa Sara seurasi luentoja muun muassa kirjallisuudesta ja sielutieteestä. Samassa talossa järjestettiin taidenäyttelyitä.

5. PUKU-AITTA, Kauppakatu 1

Sara ponnisteli vaatetusalalla eteenpäin vuosien ajan, kunnes hän vuonna 1926 sai 20-vuotiaan myyjättärenpestin muodikkaasta Puku-Aitasta. Liikkeen omistajat olivat naisia, varmaankin Saran ensimmäisiä ammatillisia esikuvia.

6. TAMPEREEN PUVUN MYYMÄLÄ, TEMPON TALO, Hämeenkatu 15

Ensimmäisen johtotehtävänsä Sara sai vihdoin viimein kesällä 1942, kun hänestä tuli Tampereen Puvun myymälänjohtaja Tempon taloon. Sara oli 37-vuotias. Myymälä teki erinomaista tulosta. Kii- reisten työpäivien vastapainoksi Sara teki pitkiä kävely- ja hiihtolenkkejä.

7. ASUNTO, AINANLINNA, Näsilinnankatu 23 B 33

Ainanlinnan suureen huoneistoon Sara muutti aviomiehensä Erik Enrothin kanssa vuonna 1957. Sara sisusti asunnon modernistisen kodikkaasti uudella kotimaisella designilla ja mielitaluillaan. Esikaupunkitalon sijasta Sara halusi asua Tampereen liike-elämän sydämessä ja lähellä lippulaivamyymälää.

8. MUOTITALO HILDÉN, Näsilinnankatu 26

Muotitalo Hildén avattiin 1.10.1956 ja se edusti Tampereella aivan uudenlaista, mannermaisen tyylikästä naisten paratiisia. Pariisilaisuudet, muotinäytökset ja lehdistön huomio siivittivät myymälän menestystä, ja henkilökunta oli tunnettua asiantuntevuudestaan.

9. ASUNTO, Hämeenpuisto 35

Sara asui Tampereella monen monituisissa osoitteissa ennen kuin muutti uudenkomeaan kivitaloon vuonna 1941. Samassa talossa hän viihtyi viitisentoista vuotta, ensin vuokralla, sitten omistusasunnossa. Ensimmäisen oman myymälänsä hän avasi saman talon kivijalassa vuonna 1952.

10. ASUNTO, Palomäentie 14 B 22

Sara pääsi muuttamaan Pyykinrinteen arvoalueelle vuonna 1934, koska vuokraa oli jakamassa useamman nuoren naisen ja miehen "bolagi". Kämppekaverusten elämä oli värikästä ystävyyttä. Kämppekseltään taidemaalari Kalle Lehtomäeltä Sara teki ensimmäiset taidehankintansa jo 1930-luvun puolella.

11. SARA HILDÉNIN TAIDEMUSEO

Sara asui ja työskenteli nuorena tyttönä 1920-luvun alussa sahatyöläisperheessä Särkänniemessä. Sen uimakalliot tulivat tutuiksi liikunnalliselle piikatyölle. Melkein 60 vuotta myöhemmin hän avasi samalla paikalla oman taidemuseonsa, messenaatin elämäntyön elävän muistomerkin.

KÄSIKIRJOITUS: Anna Kortelainen
TAITTO: Noora Federley
KUVAT: Sara Hildénin säätien arkisto ja Vapriikin kuva-arkisto